

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

روشهای تقویت املا در دوره ابتدایی

مؤلف: سید داود میرشفیعی لنگری

میرشفیعی، داود
روشهای تقویت املا در دوره ابتدایی / مولف داود میرشفیعی لنگری؛
کارشناس طرح قربانعلی قربانی؛ ویراستار بخشعلی گرجی. -- تهران :
رشد اندیشه ، ۱۳۸۴.
۱۰۴ ص.

ISBN: 964-96454-4-6

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.

۱. فارسی -- املاء -- راهنمای آموزشی (ابتدایی). الف. عنوان.
۳۷۲ / ۶۳۲۰۷ LB ۱۵۷۴ / م۹ر۹
کتابخانه ملی ایران
۱۹۷۷۴-۸۴م

مرکز پخش :
خیابان دکتر شریعتی، بین ملک و بهار شیراز
کوچه میرجهانگیری، ساختمان کاج، واحد ۳
تلفن : ۷۷۶۰۰۲۷۲ فکس : ۷۷۶۴۳۴۷۱
همراه : ۰۹۱۲۱۳۰۰۵۱۴

شناسنامه‌ی کتاب

- ◆ نام کتاب : روشهای تقویت املا در دوره ابتدایی
- ◆ مؤلف : سید داود میرشفیعی لنگری
- ◆ کارشناس طرح : قربانعلی قربانی
- ◆ ویراستار : بخشعلی گرجی
- ◆ طراحی جلد : وحید بیابانی
- ◆ صفحه آرای : زهره رحیمیان
- ◆ ناظر فنی چاپ : امیر عباس بیابانی
- ◆ امور رایانه : محمد رضا پناهی اخوان
- ◆ نوبت چاپ : اول - تابستان ۱۳۸۴
- ◆ تیراژ : ۴۰۰۰ جلد

ISBN : 964-96454-4-6

شابک : ۹۶۴-۹۶۴۵۴-۴-۶

فهرست

صفحات	عنوان
۴	پیش‌گفتار
۵	مقدمه
	□ فصل اول
۷	اهمیت زبان آموزی
۹	دلایل بروز اشکالات نوشتاری (دلایل ضعف املا)
	□ فصل دوم
۲۳	مراحل آموزش برای رفع اشکالات نوشتاری
۲۳	○ مرحله اول: جلسه آموزش متن جدید در هر درس فارسی یا درس دیگر
۲۹	○ مرحله دوم: ارزشیابی و مرور از متن‌های تدریس شده
۳۱	○ مرحله سوم: فعالیت‌های نوشتاری (تمرین، نوع تکلیف و حجم تکلیف)
۴۱	○ مرحله چهارم: جلسه ارزشیابی از نوشتار یا املا در کلاس
	□ فصل سوم
۵۴	نمونه املاي دست‌نویس دانش‌آموزان، نقد و بررسی آن
۵۵	نقد و بررسی املا قبل و بعد از بکارگیری روشها
	□ فصل چهارم
۷۸	دلایل اشکالات املايي یا نوشتاری پایه اول
۷۹	نقد و بررسی املا دانش‌آموزان پایه اول
	□ فصل پنجم
۹۴	جمع‌بندی نهایی اشکالات املايي

پیش‌گفتار

سپاس و ستایش بی‌کران بر آفریننده‌ی یکتا و قادر متعال، سلام و درود بی‌پایان بر نمونه‌ی انسانیت حضرت خاتم الانبیاء محمد مصطفی (ص) و خاندان او که به حق برترین گزیدگان الهی در رهبری بشریت‌اند. سلام به روان فرزندان برومندشان حضرت امام (ره) و شهیدان عزیزی که مشعل فروزان آیندگانند.

بدون شک معلمان در آموزش ابتدایی با انسانهایی سروکار دارند که چون آینه صاف و صیقلی‌اند، حقیقت آموزش و یادگیری را با تصویری گویا نمایش می‌دهند. اما گاهی در جریان آموزش به دلایلی ممکن است گرد و غبار روش‌های نامناسب بر روی آن بنشیند و تصویر، آن‌چنان که باید نشان داده شود، نباشد. بطور حتم با غبار روبی به موقع حقیقت آنها هم شکوفا می‌گردد.

همه مجریان امر آموزش واقف هستند که در دانش‌آموزان یکسانی وجود ندارد. همانطور که سعدی می‌گوید: «اگر شب‌ها همه قدر بودی، شب قدر بی‌قدر بودی» یا در شعر دیگری اشاره می‌کند:

«گر سنگ همه لعل بدخشان بودی پس قیمت لعل و سنگ یکسان بودی»
با این طرز تلقی است که قادر خواهیم بود اختلال و ناتوانی‌های ایجاد شده‌ی فرزندانمان را بشناسیم و در رفع آن بکوشیم تا بتوانیم اختلال را به اندک برسانیم و در کوتاه مدت از بین ببریم. انشاء...

تقدیم به همسر و فرزندان و خانواده‌ام که در همه‌ی سالهای معلّمی مرا یاری کردند و زمینه را برای کار و خدمت فراهم ساختند.
مؤلف

مقدمه

تعلیم و تربیت مانند سایر امور زندگی اجتماعی پیوسته در حال تغییر و تحول و در نهایت رسیدن به سوی تکامل است. مسؤولان امر آموزش، خاصه معلمان که بطور مستقیم عهده دار آماده سازی نسل آینده جامعه بر مبنای نیاز اجتماعی و اخلاقی و مذهبی و سیاسی هستند، باید به روشهای صحیح تعلیم و تربیت آشنا باشند و در فرایند آموزش، شیوه‌های مطلوب و متناسب را بکار گیرند.

نقش معلم در شکل‌گیری شخصیت کودک:

اینکه یک معلم، از زن و مرد، پیر و جوان، چه نقشی بر رفتار کودکان دارد، بر کسی پوشیده نیست. برای کودکان دبستانی و حتی آنان که گریزان از دبستان هستند، حرف زدن، راه رفتن، نگاه کردن، نشستن و برخاستن، خندیدن، مهربانی و دیگر رفتارهای پسندیده‌ی معلم هرگز فراموش نمی‌شود و چنین کودکانی از آن الگو می‌گیرند. این نوع رفتارها وسیله‌ای است برای رسیدن به هدفهای اصلی که انسان‌سازی است.

معلم است که از کودک می‌تواند انسانی شجاع، امین و درستکار، مؤمن و دانش‌پژوه بسازد. اما اگر روشهای کار مناسب نباشند چه بسا ممکن است خدای ناکرده رفتاری را کسب کنند که عروسک‌کوکی دست دیگران، ترسو و بی‌هدف، جاهل و... باشند. بنابراین شناخت کودک در تمامی مراحل آموزش از وظایف بسیار مهم معلم است. هدف از تهیه‌ی این کتاب همانا توجه بیشتر به امر مهم آموزش دانش‌آموزان قبل از انتظار داشتن و همچنین جلوگیری از انحراف در یادگیری قبل از بوجود آمدن اشکالات نوشتاری است.

این شیوه‌ها باعث می‌گردد تا دانش‌آموزان بهتر و زودتر بتوانند خود را باز یابند و رشد منطقی و قابل قبولی داشته باشند. اختلالات در گفتار و نوشتار خود موجب عقب ماندگی چشمگیری در دروس دیگر می‌شود. در طول چند سالی که وظیفه‌ی نظارت و راهنمایی تعلیماتی را به عهده داشته‌ام، شاهد بروز ناتوانیهای کودکان در پایه‌های مختلف تحصیلی در نوشتار بودم. اغلب هم به دلیل عدم توجه کافی و بموقع به آموزش نوشتاری این دسته از دانش‌آموزان مشکل ایجاد می‌شود که بیشتر در املا نویسی مورد توجه قرار می‌گیرد و خود را نشان می‌دهد. (دانش‌آموزانی که

مشکلات نوشتاری دارند در اکثر نوشته‌های آنان غلط نویسی مشاهده می‌شود).

ابتدا با کارگیری روشهای پیشنهاد شده در این مجموعه و پیگیری مداوم، پشتکار و همکاری بی‌دریغ و خالصانه ی عده‌ای از آموزگاران مدارس تحت سرپرستی و همچنین دیگران، درباره کودکانی از این گروه به نتایج بسیار خوبی دست یافتیم. به همین دلیل بعد از آن در سطح وسیع‌تری به اجرا درآمد.

در بعضی از کلاسها که همکاران بدون هیچ دغدغه ی خاطر، شیوه‌های پیشنهادی را بکار بستند، خوشبختانه حداکثر پیشرفت حاصل گردید. بطوری که در این کلاسها پس از بکارگیری روشها، حتی یک دانش آموز هم مشاهده نشد که در نوشتار مهارتی مورد قبول کسب نکند. (منظور پیشرفت در املای کلمات است).

شیوه‌های پیشنهادی همان روشهای آموزش است. ولی آنچه موجب عدم دست یابی به نتیجه مطلوب در بعضی از کلاسها می‌شود، عجله داشتن در رسیدن به نتایج، عدم پی‌گیری مستمر، دسته بندی نکردن اشکالات نوشتاری فراگیران و توجه نداشتن به مراحل آموزش می‌باشد و گرنه همکارانی که با این شیوه‌ها آشنا شدند و آن را به کار بستند به اثر بخش بودن شیوه‌های آموزش، اعتقاد دارند و توجه به آن را در آموزش نوشتاری لازم و ضروری می‌دانند.

یادآوری می‌شود که این مطالب حاصل سالها تجربه و تحقیق، بررسی فعالیتهای عملی فراگیران و پیگیری مستمر اشکالات نوشتاری در طول چند سال است که بطور مختصر بیان می‌شود. تا موجب گشایش کار دانش آموزان گردد.

در این روشها آنچه لازم به توجه است، این که ابتدا باید مشخص کرد دانش آموز در کدام زمینه‌های خاص، با مشکل نوشتاری روبرو است که موجب توقف او گردیده است. اشکالات دانش آموزان علت‌های زیادی دارد که باید مشخص نمود. یعنی معلوم شود که آیا اختلال یادگیری یا نوشتاری اش از ادراک و حافظه اوست یا زبان آموزی؟

(البته اکثر اشکالات در کلاس عادی زبان آموزی است که در حین کار مشخص شد. اگر از ادراک و حافظه باشد رفع اشکال به زمان طولانی‌تری نیاز دارد و فقط در کلاس درس نمی‌توان به نتیجه رسید.) باید مشخص شود که بیشترین اشکالات کدامند؟ شناخت حروف؟ یکصدا و چند شکلی‌ها؟ قراردادهای زبان آموزی؟ رسم الخط و